

آیا باید تمام خواسته‌های فرزندانمان را انجام دهیم؟

ظرفیت‌های تربیتی «نه» گفتن به بچه‌ها

مریم زاهدی

خبرنگار چار دیواری

درست است که بچه‌ها خیلی دوست‌داشتنی و شیرین هستند و در سنین کودکی، به خصوص در زیر هفت سال، به نوعی فرمانروای خانه به شمار می‌روند و نباید خیلی به آنها سخت‌گرفت اما این بدین معنا نیست که در برابر همه خواسته‌های

فرزندمان تسلیم شویم و هر چیزی که گفتند و هر خواسته‌ای که داشتند، به آنها بگوییم چشم! خیلی وقت‌ها فرزندان ما خواسته‌های معقولی ندارند یا ممکن است از ما چیزی بخواهند که برای سلامتی خودشان مضر باشد. مثل تقاضای بستنی در ایام سرماخوردگی یا تقاضاهایی که واقعاً در توان ما نیست که انجام دهیم و یا لاقبل برای خرید بخشی از چیزهایی که ممکن است از ما بخواهند، نیازمند زمان بیشتری هستیم. خلاصه که به هزارویک دلیل، گاهی وقت‌ها باید در مقابل خواسته‌های فرزندانمان «نه» بگوییم. این ماجرا سوای اینکه ممکن است به دلیل خواسته‌های غیرمعقول و غیرمنطقی آنها باشد، می‌تواند جنبه‌های تربیتی هم داشته باشد؛ بدین معنا که بچه‌ها باید متوجه شوند در مسیر زندگی، قرار نیست همیشه با جواب مثبت روبه‌رو شوند و خیلی وقت‌ها ممکن است «نه» بشنوند؛ حتی از پدر و مادر و اطرافیان خودشان. پس باید ظرفیت این نه شنیدن را در خودشان ایجاد کنند. این مسأله اما نیازمند تدابیر و مهارت‌هایی است که در ادامه با هم مرور می‌کنیم.

تربیت انسان‌هایی خودخواه!

یکی از عللی که باعث می‌شود کودکان لوس و خودخواه شوند، پاسخ مثبت دادن به تمام خواسته‌های معقول و غیرمعقول آن‌هاست. از طرفی بی‌توجهی به نیازهای کودک و شنیدن مداوم پاسخ منفی از سوی والدین نیز باعث می‌شود کودکان سرخورده شوند و اعتماد به نفس خود را از دست بدهند؛ همچنین نه گفتن زیاد باعث می‌شود که کلمه «نه» بی‌اثر شود و کودک آن را ناشنیده و نادیده بگیرد. از این‌رو، دنبال کردن یک رویه ثابت تربیتی و نحوه پاسخگویی به خواسته‌ها و درخواست‌های کودکان و فرزندان، تأثیر زیادی در شکل‌گیری شخصیت آنها خواهد داشت.

عذاب وجدان نداشته باشید

گاهی لازم است کودکان از شما «نه» بشنوند؛ بنابراین لزومی ندارد وقتی به کودک خود «نه» می‌گویید عذاب وجدان داشته باشید. «نه» گفتن شما مزایای تربیتی متعددی برای کودک دارد. نه گفتن آنها را در مورد درس‌های حیاتی زندگی مانند نحوه مقابله با ناامیدی آموزش می‌دهد. آنها یاد می‌گیرند برای چیزهایی که می‌خواهند صبر کنند. آنها یاد می‌گیرند چه زمانی و چگونه بپرسند و چرا بحث‌کردن خوب نیست. نظم و انضباط را یاد می‌گیرند. پس نه عذاب وجدان بگیرید نه از «نه» گفتن به بچه‌ها و رد خواسته‌های غیرمنطقی آنها نگران باشید.

چرا باید به برخی خواسته‌های کودکان نه بگوییم؟

در بسیاری از مواقع نه گفتن به کودکان کمک می‌کند تا به استقلال و رشد احساسات دست پیدا کنند و از آسیب‌های اجتماعی‌ای که پیش‌رو دارند محافظت شوند. کودکان می‌توانند مهارت‌های نه گفتن و صبور بودن و ارزش‌های رفتاری در برابر خانواده و دوستان و جامعه را به درستی آموزش ببینند. همچنین بسیاری از والدین با محدود کردن کودکان تمایل به آموزش دادن تجربیات و دانش خود به آنها برای رسیدن به تربیت مناسب را دارند.

زود تسلیم نشوید

زمانی که کودکان با مخالفت والدین روبه‌رو می‌شوند، دائماً خواسته خود را تکرار می‌کنند تا شاید والدین شان خسته شوند و بتوانند آنها را در برابر خواسته خود راضی کنند و کلمه بله را از آنها بشنوند؛ اما اگر برای این نه گفتن دلیل منطقی دارید تسلیم نشوید، چرا که با این کار به فرزندان یاد می‌دهید در برابر مخالفت شما می‌تواند با اصرار، گریه، قهر و لجبازی به خواسته‌اش برسد و این مسأله در ادامه راه و برای مسائل مهم‌تر می‌تواند شما را دچار چالش کند.

مهربان اما قاطع و جدی باشید

باید به کودکان خود پیام‌موزیم که در هر جا و هر موقعیتی که قرار دارند، مقررات خاصی وجود دارد و لازم است به قوانین احترام گذاشته شود. والدین نیز همیشه نباید با خواسته‌های کودکان خود مخالفت کنند، زیرا ممکن است بچه‌ها سرخورده شوند و افکار نادرستی نسبت به محبت و صمیمیت والدین خود پیدا کنند. بهتر است در صورت لزوم، دلیل مخالفت خود را به فرزند خود بگویید. کاملاً جدی و قاطع با لحنی آرام در مورد خواسته‌های او با کودک خود صحبت کنید. کودک خود را هوشیار کنید که از کاری که کرده یا خواسته‌ای که دارد، ناراحت شده‌اید.

منعطف و منطقی باشید

پدر و مادرها هم ممکن است اشتباه کنند. گاهی وقت‌ها نه گفتن‌های ما به بچه‌ها خیلی هم منطقی نیست. خوب است که والدین ابتدا با فرزند خود در رابطه با آن موضوع صحبت کنند و بگذارند تا نظر خود را بیان کند، زمانی که احساس کردند حق با اوست، می‌توانند به‌طور منطقی عمل کنند و کمی لطافت باشند و خواسته او را بپذیرند. در این صورت او نیز خواهد پذیرفت که برای رسیدن به خواسته‌هایش باید دلایل منطقی داشته باشد و تلاش کند. به عنوان مثال برخی از خواسته‌های کودک را می‌توان به عنوان پاداش و تشویق کار مثبت او اجابت کرد.

چگونه به کودک مان «نه» بگوییم؟

برای رد خواسته‌های فرزندانمان، خیلی وقت‌ها لازم نیست مستقیماً به آنها نه بگوییم و می‌توانیم از عبارت‌های بهتری استفاده کنیم. مثلاً بچه‌ها را به صبر کردن دعوت کنیم. گاهی اوقات هم لازم است دلیل محکم و قاطع ابه‌کار بردن کلمه «نه» را برای فرزندان‌تان توضیح دهید. راهکار دیگر این است که همه راه‌ها را به روی آنها نبندید؛ می‌توانید به جای خواسته غیرمعقول فرزندان‌تان یک جایگزین به او پیشنهاد کنید. گاهی هم می‌توانید با فرزندان خود همدردی کنید و خود را جای او قرار دهید و شرایط را برایش توضیح دهید. خیلی وقت‌ها بچه‌ها بسیار بیشتر از آن چیزی که ما تصور می‌کنیم مسائل را متوجه می‌شوند. البته گاهی هم لازم است قاطعانه به آنها «نه» بگوییم.